

Yhtenäiskouluselvitys

Selvitettävä:

- pedagogiset,
- toiminnalliset ja
- taloudelliset vaikutukset
- hallinnollinen rakenne
- vaikutukset henkilöstön asemaan ja tehtäviin

Johdanto

Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 13.3.2019 yhtenäiskouluselvityksen tekemisestä Humppilan kunnassa. Käytännössä tässä tilanteessa yhtenäiskoulu tarkoittaisi Kirkonkulman koulun ja Humppilan yläasteen hallinnollista yhdistämistä. Tällä hetkellä kaikki kunnan perusopetuksen oppilaat eivät mitenkään mahdu kummankaan koulun käytettävissä oleviin rakennuksiin. Molempien koulujen rakennukset ovat suhteellisen hyväkuntoisia, huolimatta alakoulun ilmanvaihtoon liittyvistä ongelmista. Tarvetta uudelle koulurakennukselle ei tällä hetkellä ole.

Kokouksen asettaman työryhmän tulee selvittää mahdollisen yhtenäiskoulun pedagogiset, toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset henkilöstön asemaan ja tehtäviin. Samalla tulee suunnitella mahdollisen yhtenäiskoulun hallinnollinen rakenne.

Yhtenäiskoululla tarkoitetaan sellaisia kouluja, joissa saman koulunimen alla toimii vuosiluokkia esikoulusta tai ensimmäisestä luokasta yhdeksänteen luokkaan. Perusopetuslain ja -asetuksen uudistuksen tultua voimaan vuonna 1999 laista poistui perusopetuksen jakaminen toiminnallisesti ja hallinnollisesti ala-asteeseen ja yläasteeseen. Perusopetuslain muutoksen myötä opetuksen järjestäjät voivat vapaasti päättää, mitkä vuosiluokat käsittävissä kouluissa perusopetusta annetaan.

Lain uudistumisen myötä alkoi syntyä uusia kouluja, yhtenäiskouluja. Näiden koulujen avulla on madallettu ns. nivelvaiheiden ongelmia, joita ilmenee oppilaiden siirtyessä murrosiän kynnyksellä alakouluista yläkouluun. Keskeisenä tavoitteena on saada oppimispolku mahdollisimman yhtenäiseksi esiopetuksesta yläkoulun loppuun asti. Perusopetuslainmuutoksen yhteydessä (21.8.1998/628) hallitus perusteli lakiesitystä sillä, että peruskoulun jakautuminen ala-asteeseen ja yläasteeseen haittaa peruskoulun kokonaisvaltaista kehittämistä. Raja ala- ja yläasteen välillä todettiin toiminnallisesti liian jyrkäksi. Ala-asteen ja yläasteen koulujen ei katsottu toimivan riittävällä tavalla yhteistyössä keskenään. Perusteluissa todetaan, että siirtyminen luokanopetusvaiheesta aineenopetukseen sekä ala-asteen koulusta mahdollisesti huomattavastikin suurempaan yläasteen kouluun aiheuttaa osalle oppilaista ongelmia, jotka voivat ilmetä oppimisvaikeuksina tai häiriökäyttäytymisenä.

Humppilan perusopetuksen oppilasmäärät

Humppilassa on tällä hetkellä yksi yläkoulu ja yksi alakoulu. Kirkonkulman koulussa on kevätlukukauden alkaessa tammikuussa 2020 140 oppilasta ja Humppilan yläasteella 79. Tällä hetkellä esi- ja peruskoulussa olevista ikäluokista vuosiluokilla 0, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 ja 9 on yli 20 oppilasta. Vallitsevan käytännön mukaan yläkoulussa yli 20 oppilaan ikäluokat on jaettu kahdeksi

opetusryhmäksi. Alakoululla samalla luokalla voi olla noin 25 oppilasta. Syntyneiden määrä on laskenut Humppilassa viimeisten vuosien aikana niin, että tällä hetkellä suurimmassa alle esikouluikäisessä ikäluokassa on kaikkiaan 18 lasta. Syntyvyyden kehitys ja muuttoliike ratkaisevat tulevaisuuden palvelutarpeiden määrän opetuspalveluissa. Opettajien ikä- ja virkarakenteen sekä opetustilojen pedagogisen tarkoituksenmukaisuuden takia saattaa olla perusteltua siirtää jatkossa alakoulun ylimpiä luokkia yläasteelle.

Henkilöstö

Humppilassa on perusopetuksessa yhteensä 19 päätoimista opettajaa, joista pääsääntöisesti yläkoululla työskentelee 9 ja alakoululla 10 opettajaa. Yksi alakoulun opettajista on eläköitymässä ennen lukuvuoden 2021-2022 alkua. Ja kaksi opettajista on määräaikaisia kevätlukukauden 2022 loppuun. Opettajien virkanimikkeet ovat tällä hetkellä koulukohtaisia.

Yläkoululla ja alakoululla toimii yllä mainittujen opettajien lisäksi yhteinen rehtori. Molemmilla kouluilla yksi opettajista on nimetty vararehtoriksi. Kokoaikaisia, vakituisessa työsuhteessa olevia koulunkäynninohjaajia on 3.

Yläkoulun opettajilla on alakoulun tunteja ja päivinvastoin. Kunnassamme on totuttu käyttämään henkilökuntaa joustavasti tarpeen mukaan ristiin koulujen kesken. Virat ovat kuntakohtaisia, eikä niitä ole sidottu kumpaankaan kouluun. Varsinaisia viran toimituspaikan siirtoja yhtenäiskoulun toimintamalli ei aiheuta.

Myös koulunkäynninohjaajia käytetään tälläkin hetkellä joustavasti siellä, missä tarve kulloinkin on suurin. Vähäisten toimistoresurssien takia heidän palkkansa maksetaan kuitenkin ennalta määrättyjen osuuksien mukaan, eivätkä kustannuspaikkojen osuus näin aina vastaa todellisuutta.

Henkilöstön työpaikat eivät vähenisi yhtenäiskouluun siirtymisen takia. Yhtenäiskouluun siirryttäessä opettajien virkanimikkeet tulisi muuttaa kunnan viroiksi. Muutoksella ei ole vaikutusta opettajien asemaan tai palkkaukseen. Henkilöstöä tulee kuitenkin kuulla asiassa. Virkanimikkeiden muutokset aiheuttavat yt-neuvottelujen tarpeen.

Toiminnalliset vaikutukset ja opetustilojen käyttö

Kirkonkulman koululla ja Humppilan yläasteella ovat omat koulurakennuksensa. Koulujen välinen etäisyys on noin 400 metriä. Jatkuvasti yhteiskäytössä olevia tiloja ovat musiikkiluokka, molemmat käsityöluokat ja liikuntatilat. Oppilaat siirtyvät rakennusten välillä koulupäivän aikana pääsääntöisesti itsenäisesti. Monet henkilökunnan jäsenet työskentelevät saman työpäivän aikana molemmilla kouluilla ja siirtyvät koulujen välillä oppituntien välisenä aikana.

Oppilasmäärän laskiessa tulee tarpeelliseksi keskittää opetustilat koulujen päärakennuksiin. Alakoulun ylemmät vuosiluokat tulevat jatkossa opiskelemaan Yläasteen nykyisissä tiloissa, sillä tilat ovat modernimmat, paremmin varustellut ja nykyisen opetussuunnitelman mukaisen toiminnallisen opetuksen paremmin mahdollistavat.

Yhtenäiskouluun siirtymisellä on toiminnallisia vaikutuksia vasta siinä vaiheessa, kun vanhimmat alakoulun oppilaat siirtyvät opiskelemaan pääsääntöisesti yläkoulurakennuksessa. Aiemman kokemuksen perusteella järjestely tulee onnistumaan ilman hankaluuksia, ja oppilaat tulevat olemaan tyytyväisiä ratkaisuun.

Hallinto

Humppilan kunnassa on yksi perusopetuksen rehtori, jonka työtehtäviin kuuluu molempien koulujen johtaminen. Molemmilla kouluilla on nimetty vararehtori. Kouluilla on jo nyt yhteinen hallinto-ohjelmisto, esimerkiksi lukujärjestysohjelmassa opetustilojen ja henkilöresurssien varaukset synkronoituvat molempien koulujen lukujärjestyksiin.

Koulut muodostavat tällä hetkellä erilliset tilastointiyksiköt ja kustannuspaikat. Tämä tuplaa toimistotyön tilastoinnin, budjetoinnin ja esim. laskujen tiliöinnin kohdalla. Kaksi erillistä kustannuspaikkaa tulisi ottaa huomioon myös palkkahallinnossa ja virkamääräyksiä tehdessä.

Opetussuunnitelma ja perusopetuslaki määräävät, että kouluilla tulee olla koulukohtaisia suunnitelmia (esim. tasa-arvosuunnitelma, kiusaamisen vastainen suunnitelma, ohjaussuunnitelma, oppilashuollonsuunnitelma...).

Yhtenäiskoulu ei toisi muutostarpeita hallintoon eikä hallinnon käytössä oleviin ohjelmistoihin. Sen sijaan toimistotyön määrä vähenisi yhtenäiskoulun mahdollistaessa yhteiset lakisääteiset suunnitelmat. Tilastoinnin, palkkauksen ja talousarvionlaadinnan sekä laskujen tiliöinnin yksinkertaistumien vähentäisi osaltaan tätä toimintotyön määrää. Muutoksesta tulee ilmoittaa Opetushallitukselle normaalin tilastoinnin yhteydessä. Uudelle koululle tulee antaa nimi.

Pedagogiset vaikutukset

Yhtenäiskouluun siirtymisellä ei ole toiminnallisia eikä näin ollen myöskään pedagogisia vaikutuksia. Koulujen opettajat tekevät jo nyt yhteistyötä, eikä yhteistyön määrä ole kiinni siitä onko kyseessä kaksi eri koulua vai yksikköä.

Talous

Hallinnon yhdistäminen, yhteinen rehtori ja muut sivistystoimen johtamisessa vuonna 2017 tehdyt muutokset ovat tuoneet selvää kustannussäästöä Humppilan kunnan koulutoimessa. Opetushenkilöstöä, varsinkin koulunkäynninohjaajia käytetään jo nyt juuri siellä, missä tarve kulloinkin on suurin. Koulujen yhdistämisellä yhdeksi yhtenäiskouluksi ei sinällään ole kustannusvaikutuksia tällä hetkellä. Yhtenäiskoulu tulee kuitenkin jatkossa mahdollistamaan nykyistä paremmin alakoulun ylempien vuosiluokkien siirtymisen yläkoulun tiloihin, jolloin opettajien ristikkäiskäyttö ja siitä saatava hyöty on helpommin järjestettävissä.